

Predlogi evropskih sindikatov za zaščito delavcev pred reprotoksičnimi snovmi

Lučka Böhm, izvršna sekretarka ZSSS za varnost in zdravje pri delu

Strokovni simpozij ZDVIS in ZbVZD

“VARNO RAVNAJMO Z NEVARNIMI KEMIČNIMI SNOVMI ZA ZDRAVA DELOVNA MESTA“, Celje 7. 11. 2019

CMR = karcinogeni, mutageni, reprotoksini

**Že 20 let je zahteva evropskih sindikatov
(združenih v ETUC):**

Evropska zakonodaja naj delavcem na delovnem mestu predpiše enako raven zaščite pred reprotoksičnimi snovmi, kot jih že za karcinogene in mutagene.

ZSSS je članica ETUC od leta 1999 in izvaja to kampanjo v Sloveniji.

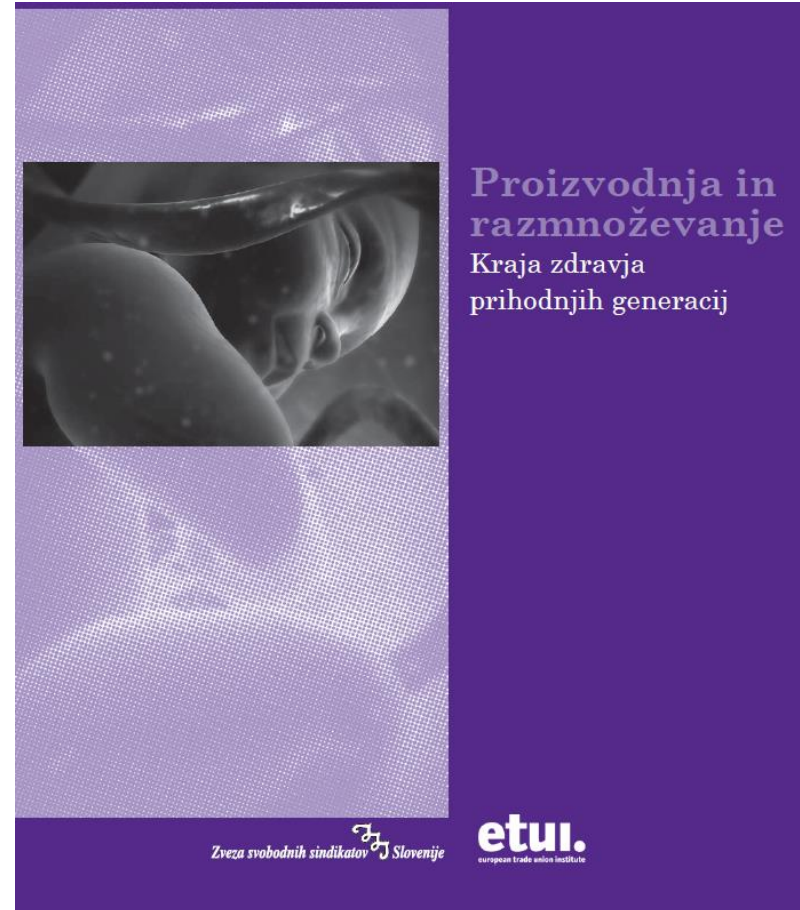
<https://zssszaupnikvzd.si/knjiznica/proizvodnja-in-razmnozevanje-kraja-zdravja-prihodnjih-generacij/>

Proizvodnja in razmnoževanje Kraja zdravja prihodnjih generacij

Marie-Anne Mengeot

Laurent Vogel

Založba ZSSS, 2009

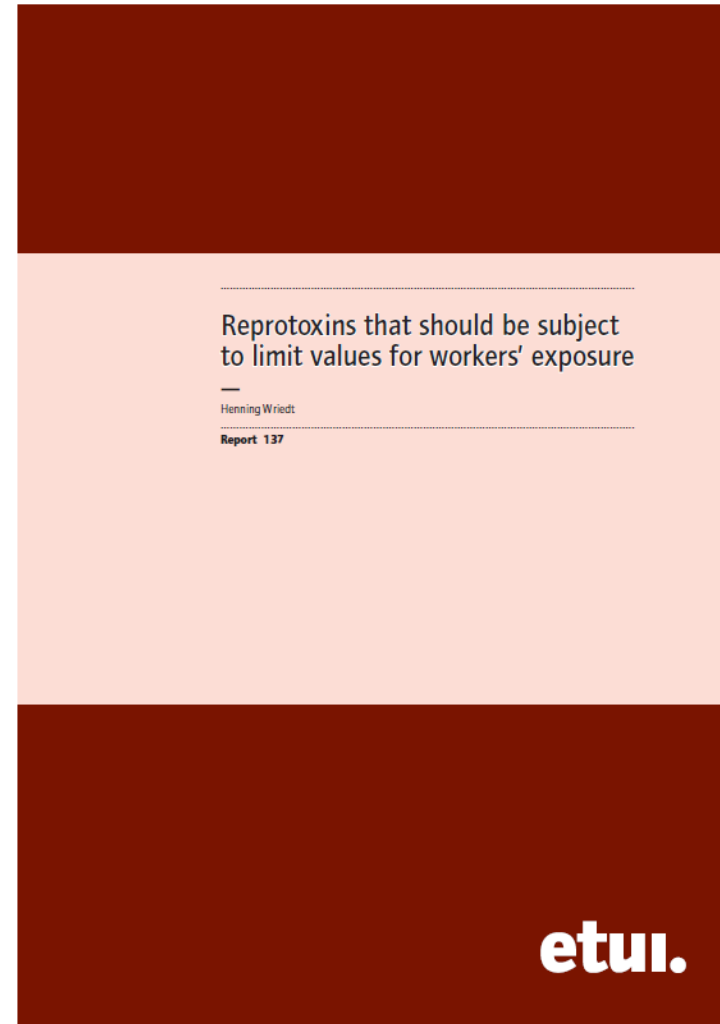

ETUI, 2016

<https://www.etui.org/Publications2/Reports/Reprotoxins-that-should-be-subject-to-limit-values-for-workers-exposure>

**Reprotoksini, za
katere bi bilo treba
določiti mejne
vrednosti za poklicno
izpostavljenost**

Henning Wriedt

DEJSTVA O REPROTOKSINIH

- **Reprotoksične snovi so** kemične snovi, ki lahko, če jih vdihnemo ali zaužijemo ali če prodrejo skozi kožo, škodujejo plodnosti žensk in moških ter lahko spremenijo razvoj otroka med nosečnostjo ali po rojstvu.
- **Možne posledice:** oteženo spočetje (okvare ženskih jajčec in moških semenčic), spontani splavi, mrtvorojeni otroci, prirojene okvare, spremembe v duševnem in telesnem razvoju otroka in celo vnukov, ...
- V EU28 jim je izpostavljeno preko 2 milijona delavcev v kmetijstvu, zdravstvu, čiščenju, vzdrževanju, petrokemiji, ...

Reprotoksini so na primer:

- kovine, kakršna je svinec
- organska topila (na primer benzen, toluen in ksilen)
- epoksidne smole
- pesticidi
- poliklorirani bifenili, dibenzodioksini in dibenzofurani
- nekatera zdravila (anestezijski plini, citostatiki)
- nanodelci
- delci, ki nastanejo pri varjenju
- izpušni delci dizel motorjev
- endokrini motilci

Stavki o nevarnosti, ki opozarjajo na reprotoksičnost

H360: Lahko škoduje plodnosti ali nerojenemu otroku.

H361: Sum škodljivosti za plodnost ali nerojenega otroka.

H362: Lahko škoduje dojenim otrokom.

Število delavcev, izpostavljenih reprotoksinom na delovnem mestu - ocena ETUI

EU 28	2.219.695
Slovenija	9.435

Koliko reprotoksinov je na trgu EU?

Po podatkih ECHA na dan 10.5.2018, <https://echa.europa.eu/regulations/clp/cl-inventory>

	Število usklajenih vnosov, ki so na voljo v Prilogi VI k uredbi CLP	Število snovi na podlagi lastnega klasificiranja snovi (notifikacije)
Karcinogeni 1A ali 1B	1024	2522
Mutageni 1A ali 1B	427	932
Reprotoksini 1A ali 1B	257	2213

Po uredbi REACH so snovi, ki vzbujaajo veliko zaskrbljenost (kategoriji 1A in 1B):

- 1. karcinogeni**
- 2. mutageni**
- 3. reprotoksične snovi**

Direktive na področju varnosti in zdravja pri delu torej niso usklajene z REACH, saj za reprotoksine ne določajo enake ravni zaščite delavcev kot za karcinogene in mutagene.

EU zakonodaja VZD o zaščiti delavcev pred reprotoksini

- **CAD:** Direktiva Sveta **1998/24/ES** z dne 7. aprila 1998 o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu
  - **CMD:** Direktiva **2004/37/ES** evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu
  - **DIREKTIVA (EU) 2017/2398** z dne 12. decembra 2017: Komisija ob upoštevanju najnovejših znanstvenih spoznanj najpozneje do konca prvega četrletja 2019 oceni možnost spremembe področja uporabe te direktive, da bi to vključevalo tudi snovi, strupene za razmnoževanje. Če je ustrezno, Komisija na tej podlagi in po posvetovanju z delodajalci in delavci pripravi zakonodajni predlog.
    - Evropska komisija je naročila študijo, ki naj ovrednoti različne možnosti za izboljšanje zaščite delavcev pred reprotoksini. Junija 2019 je bila študija objavljena na seji ACSH.
-
- Direktiva Sveta **1992/85/EGS** z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo

Pomankljiva zaščita direktive 92/85/EGS o zaščiti nosečnic

- **Ukrepi za preprečevanje izpostavljenosti so obvezni šele, ko delavka obvesti delodajalca, da je noseča, kar se navadno zgodi v 10. tednu nosečnosti.**
- **To je prepozno, saj se v prvih 8 tednih nosečnosti v plodu formirajo organi - visoko tveganje za spontani splav in za nastanek prirojenih okvar.**

CAD določa zaščito za večino reprotoksičnih snovi

Za 257 reprotoksičnih snovi kategorij 1A in 1B v Prilogi VI k uredbi CLP je določena zaščita v:

- CAD za 147 reprotoksičnih snovi**
- CMD za 110 reprotoksinov, ki so hkrati tudi karcinogeni**

CMD (37/2004) določa več zaščite kot CAD (98/24/ES) pred snovmi, ki zbuja skrb,

- 1. Po CMD so delodajalci dolžni nadomestiti karcinogene in mutagene z varnejšimi nadomestki povsod, kjer je to tehnično možno.**
- 2. Če nadomestitev ni možna, mora delodajalec zagotoviti zaprte sisteme, da se izpostavljenost zmanjša na minimum.**
- 3. Vse mejne vrednosti po CMD so zavezujoče.**
- 4. Tudi delodajalci, ki dosega obvezujočo mejno vrednost, so še vedno dolžni zniževati raven izpostavljenosti na delovnem mestu, kolikor je to le možno.**

Države v EU, ki so že v svojo nacionalno zakonodajo v celoti ali delno vključile zaščito pred reprotoksini:

1. **Avstrija (v celoti)**
2. **Belgija (v celoti)**
3. **Češka republika**
4. **Finska**
5. **Francija**
6. **Nemčija**
7. **Švedska**
8. **Združeno kraljestvo**

Delno pomeni lahko: nadomestitev snovi, če je možna izpostavljenost, zaprti sistemi, minimaliziranje izpostavljenosti, hramba podatkov 40 let ipd.

V preostalih 20 državah EU je za reprotoksine določena zaščita po direktivi 1998/24/ES

Slovenski predpisi morajo biti harmonizirani z evropskimi direktivami

DIREKTIVA ES	USTREZEN SLOVENSKI PREDPIS
CMD - Direktiva 2004/37/ES evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
CAD - Direktiva Sveta 1998/24/ES z dne 7. aprila 1998 o varovanju zdravja in zagotavljanju varnosti delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim dejavnikom pri delu	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu

Skupni poziv evropskih socialnih partnerjev Evropski komisiji za močnejšo zaščito reproduktivnega zdravja delavcev, 16.10.2018

<https://www.etuc.org/en/pressrelease/chemical-industry-and-workers-call-european-commission-update-eu-rules-reprotoxic>

Kemična industrija EU in sindikati so se dogovorili o prihodnjem okviru za dodatno zaščito delavcev v EU pred tveganji, povezanimi z izpostavljenostjo reprotoksičnim snovem na delovnih mestih.

- **European Trade Union Confederation (ETUC)**
- **industriAll European Trade Union (ima člane v 100 državah sveta)**
- **European Chemical Employers Group (ECEG)**
- **European Chemical Industry Council (Cefic)**

Kaj predlagajo socialni partnerji EU - 1

- 1. Skupno direktivo, ki bi pokrivala karcinogene, mutagene in reprotoksine in bi lahko bila solidna podlaga za po vsej EU harmoniziran minimum zaščite.**
- 2. Taka skupna direktiva bi omogočala koherentnost EU zakonodaje na področju VZD z EU zakonodajo na področju kemikalij.**
- 3. Prenovljena direktiva CMD naj vključi načela obvladovanja tveganj, že zapisana tako v dosedanji EU zakonodaji kakor tudi v naprednejših nacionalnih zakonodajah.**

Kaj predlagajo socialni partnerji EU - 2

- 1. Veljajo naj enake predpisane obveznosti prevencije za karcinogene, mutagene in reprotoksične snovi, ki izpolnjujejo kriterije za klasifikacijo 1A in 1B po Uredbi CLP - (ES) št. 1272/2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi.**
- 2. Za vse te snovi naj velja isti zaporedni vrstni red preventivnih ukrepov (nadomestitev → zaprti sistem → najnižja možna izpostavljenost).**
- 3. Določi se naj mejna vrednost za vse CMR kategorije 1A in 1B – zlasti kot ukrep v primeru, da zgornji ukrepi niso možni.**

Kaj predlagajo socialni partnerji EU - 3

- 1. Narediti je treba razliko med CMR, za katere obstaja prag, pod katerim ni več škodljivega učinka, in za katere ta prag ne obstaja.
OPOMBA: Kadar prag ne obstaja, to pomeni, da zaradi preostalega tveganja upoštevanje mejne vrednosti ne pomeni popolne varnosti.**
- 2. SCOEL ali RAC (EU izvedenska organa za mejne vrednosti) morata v procesu določanja mejnih vrednosti določiti, ali prag obstaja.**
- 3. Kadar prag obstaja, je treba določiti mejno vrednost, ki zagotavlja ohranitev zdravja, če se dela 8 ur na dan 40 let**
- 4. Kadar praga ni, je treba določiti mejno vrednost skupaj z jasno določeno stopnjo preostalega tveganja**

Kaj predlagajo socialni partnerji EU - 4

- 1. O znanstvenih ocenah je treba izvesti javno posvetovanje in pridobiti je treba mnenje ACSH, to je tripartitnega posvetovalnega organa EU komisije.**
- 2. Zgolj pri snoveh, pri katerih ni praga, se zahteva dodatno nižanje izpostavljenosti pod že doseženo mejno vrednostjo.**
- 3. Teh 11 snovi, ki so reprotoksične in za katere je bila določena evropska indikativna mejna vrednost po CAD, je treba prenesti v CMD in jih revidirati. To ne bi smelo biti težko, ker imajo praktično vse države v EU ostrejšše nacionalne mejne vrednosti.**
- 4. Socialni partnerji se zavzemajo za nadgrajen 3. scenarij med petimi scenariji, ki jih je v 2018-2019 dala analizirati EU komisija.**

Study to collect recent information relevant to modernising EU Occupational Safety and Health chemicals legislation with a particular emphasis on reprotoxic chemicals with the view to analyse the health, socio-economic and environmental impacts in connection with possible amendments of Directive 2004/37/EC and Directive 98/24/EC

18 march 2019

prepared for DG Employment, Social Affairs and Inclusion

by

MAYER • BROWN

Študija z namenom zbrati najnovejše informacije, pomembne za moderniziranje zakonodaje EU za varnost in zdravje pri delu v zvezi s kemikalijami in s posebnim ozirom na reprotoksične kemikalije z namenom analizirati zdravstvene, socio-ekonomske in okoljske učinke ter povezano z morebitnimi dopolnitvami direktive 2004/37/ES in direktive 98/24/ES

18 marec 2019

Pripravljeno za splošni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje

MAYER • BROWN

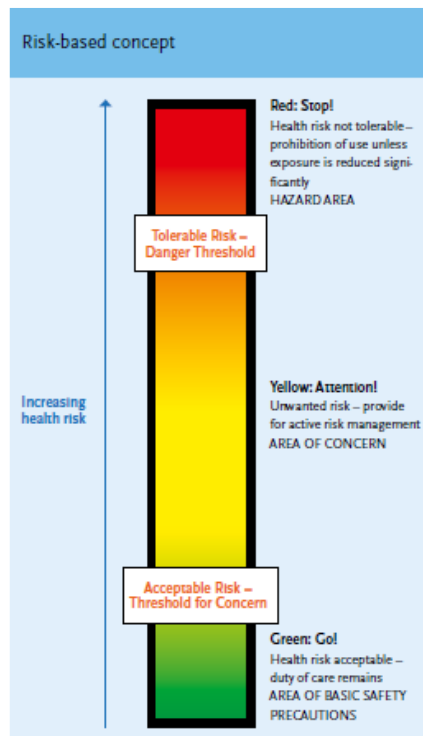

<https://www.baua.de/EN/Service/Publications/Guidance/A85.html>

Nemške mejne vrednosti za nevarne snovi, kjer ni praga – ukrepi glede na preostalo tveganje

VRSTA PRAGA	STOPNJA PREOSTALEGA TVEGANJA
↑	RDEČE - nesprejemljivo tveganje – prepoved proizvodnje, če se izpostavljenost občutno ne zmanjša
PRAG TOLERANCE	4 od 1.000 izpostavljenih delavcev bodo dobili raka
↑	RUMENO – povečano tveganje – potrebno aktivno obvladovanje tveganj
PRAG SPREJEMLJIVOSTI	4 od 10.000 izpostavljenih delavcev bodo dobili raka (prehodno obdobje do 2018) 4 od 100.000 izpostavljenih delavcev bodo dobili raka (po 2018)
↑	ZELENO – sprejemljivo tveganje - običajni nadzor varnosti

Nemčija: stopnjevanje ukrepov glede na preostalo tveganje

Graduated concept of measures (typical measures extracted from BekGS 910)			
Measure	Low risk	Medium risk	High risk
Administration		Report (if conditions are met) action plan	(Report,) action plan, ban, approval subject to conditions*
Technical measures	Spatial separation (minimisation of exposure level)	Technical measures spatial separation Exposure minimisation	Technical measures spatial separation exposure minimisation
Organisational-measures	Hygiene measures operating procedures, instruction, training risk communication		
	Optimising or	Minimising duration of exposure and number of persons affected	
Occupational health check	Voluntary	Mandatory*	Mandatory*
Substitution	If proportionate	Mandatory, if proportionate	Mandatory, if feasible

* This ACS recommendation has no basis in law and does not in itself create a legal obligation.

https://zssszaupnikvzd.si/wp-content/uploads/2018/01/summary_report_on_reproductive_toxicants_SL.pdf

V slovenščini !

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Najnovejše poročilo o stanju na področju snovi, strupenih za razmnoževanje

Pregled literature
Evropska opazovalnica tveganj
Povzetek

Safety and health at work is everyone's concern. It's good for you. It's good for business.

Hvala za pozornost!

